

11.1.2011

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

Voimassaoloaika
11.1.2011 – 11.1.2016

Kohderyhmä
Maahanmuuttovirasto

Säädösperusta
Laki Maahanmuuttovirastosta
(1344/2009) 2.1 §

MAAHANTULOMATKOJEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN

Maahanmuuttovirasto antaa ohjeen kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 §:n soveltamisesta. Ohjeen tarkoituksena on kotoutumisen edistämisestä annetun lain yhtenäinen ja valtion talousarvion mukainen soveltaminen korvattaessa pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön ja tämän perheenjäsenen tai muun kansainvälistä suojelua saaneen henkilön perheenjäsenen maahantulomatkojen kustannuksia. Ohjetta valmisteltaessa on kuultu sisäasiainministeriön maahanmuutto-osastoa.

Ohjeen tavoitteena on tukea viivytyksetöntä päätöksentekoa, asiakkaiden tasaverstaista kohtelua sekä neuvontavelvoitteen ja palveluperiaatteen asianmukaista toteutumista. Ohje kumoaa Maahanmuuttoviraston ohjeen perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneiden maahantulomatkojen kustannusten korvaamisesta (dnro 2/0032/2009).

Ylijohtaja Jorma Vuorio

Ylitarkastaja Pekka Martin

LIITE Oleskelulupapäätöksiin liitettävä ohjeistus perheenjäsenen matkakulujen korvaamisesta ja matkan järjestämisestä

TIEDOKSI SM/MMO, PO, POHA, RVL
UM/KPA-20
STM
VM
ELY-keskukset
Suomen Kuntaliitto
Korkein hallinto-oikeus
Hallinto-oikeudet
Vähemmistövaltuutettu
Eduskunnan oikeusasiamies
Oikeuskanslerinvirasto
Suomen Punainen Risti (SPR)
Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IOM)

1. Voimaantulo ja soveltaminen

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki (xxx/2010) astuu voimaan 1. päivänä syyskuuta 2011. Lailla kumotaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettu laki (493/1999). Maahantulomatkojen kustannusten korvaamisesta ei ole säännöksiä nykyisessä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetussa laissa. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 § on tullut voimaan 1. tammikuuta 2011. Jos oleskelulupaa koskeva päätös on tehty pakolaiskiintiössä otetulle tai perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneelle 1. päivänä tammikuuta 2011 tai sen jälkeen, sovelletaan uusia säännöksiä oleskelulupahakemuksen vireillepanohetkestä riippumatta.

2. Valtion talousarviossa vahvistetut perusteet (HE 126/2010 ja esityksen täydentäminen HE 228/2010, hyväksytty eduskunnassa 17.12.2010, korvautuu säädöskokoelman numerolla, kun saadaan)

Momentin 26.40.63 (Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto) päätösosan toisen kappaleen kohta yhdeksän kuuluu seuraavasti:

Määrärahaa saa käyttää: 9) kiintiöpakolaisten ja heidän perheenjäsentensä maahantulomatkojen järjestämisestä, lähtömaassa suoritettavista terveystarkastuksista ja koulutuksesta (kulttuuriorientaatiosta) sekä vastaanottoa edistävän koulutuksen ja tiedotustoiminnan järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Maahanmuuttovirasto voi yksittäistapauksessa poikkeuksellisesti maksaa myös muiden kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheenjäsenten maahantulomatkojen järjestämisen, jos siihen on erittäin painava syy.

3. Määritelmät

Maahantulomatkalla: Maahantulomatkalla tarkoitetaan ensimmäistä matkaa Suomeen oleskeluluvan myöntämisen jälkeen.¹

Kiintiöpakolainen: Kiintiöpakolaisella tarkoitetaan henkilöä, jonka UNHCR on katsonut pakolaiseksi ja jolle on myönnetty maahantulolupa budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa².

Kansainvälinen suojelu: Kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan pakolaisasemaa, toissijaista suojeluasemaa tai humanitaarisen suojelun perusteella myönnettävää oleskelulupaa³.

Perheenjäsen: Hallituksen esityksessä (HE 185/2010 vp) laissa kotoutumisen edistämisestä 86 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan ulkomaalaislain 37 §:n perheenjäsenen määritelmään.⁴

Ulkomaalaislain 37 §:n mukaan perheenjäseneksi katsotaan Suomessa asuvan henkilön aviopuoliso sekä alle 18-vuotias naimaton lapsi, jonka huoltaja on Suomessa asuva henkilö tai tämän aviopuoliso. Jos

¹ HE 185/2010 vp, s. 107

² Kts. UIKL 90 § 1 ja 2 mom.

³ UIKL 3 § 1 mom. 13 kohta

⁴ HE 185/2010 vp, s. 107.

Suomessa asuva henkilö on alaikäinen lapsi, perheenjäsen on hänen huoltajansa. Perheenjäseneksi katsotaan myös samaa sukupuolta oleva henkilö, jos parisuhde on kansallisesti rekisteröity.

Ulkomaalaislain 37 §:n 2 momentin mukaan aviopuolisoihin rinnastetaan jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt sukupuolestaan riippumatta. Tällaisen rinnastuksen edellytyksenä on, että he ovat asuneet vähintään kaksi vuotta yhdessä. Asumisaikaa ei edellytetä, jos henkilöillä on yhteisessä huollossa oleva lapsi tai jos on muu painava syy.

Ulkomaalaislain 37 §:n 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa määriteltyyn lapseen rinnastetaan alle 18-vuotias naimaton lapsi, joka on huoltajansa tosiasiallisessa huollossa ja tosiasiallisen huollon tarpeessa oleskelulupahakemuksen ratkaisupäivänä, mutta jonka huoltosuhteesta ei ole saatavissa virallista selvitystä (kasvattilapsi). Rinnastaminen edellyttää lisäksi luotettavaa selvitystä siitä, että lapsen aikaisemmat huoltajat ovat todistettavasti kuolleet tai kadoksissa ja että lapsella on ollut tosiasiallinen huoltosuhde perheenkokoajaan tai tämän aviopuolisoon ennen perheenkokoajan Suomeen saapumista. Jos perheenkokoaja on Suomessa oleva kasvattilapsi, rinnastaminen edellyttää luotettavaa selvitystä siitä, että tosiasiallinen huoltosuhde on ollut olemassa ennen perheenkokoajan Suomeen saapumista.

Erityisesti on syytä huomioida, että alaikäisen perheenkokoajan alaikäiset sisarukset eivät ole perheenkokoajan ulkomaalaislain 37 §:n mukaisia perheenjäseniä. Vaikka alaikäisille sisaruksille näin ollen voidaan myöntää oleskelulupa yhdessä vanhempiensa kanssa, ei heidän maahantulomatkojaan kotoutumisen edistämiseksi annetun lain 86 §:n mukaisesti korvata.

Perheenkokoaja: Perheenkokoajalla tarkoitetaan Suomessa oleskelevaa henkilöä, jonka Suomessa oleskelun perusteella ulkomailla olevalle perheenjäsenelle haetaan oleskelulupaa perhesiteen perusteella.⁵

4. Kiintiöpakolaiselle ja kiintiöpakolaisen perheenjäsenelle korvattavat maahantulomatkat

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 §:n 1 momentin mukaan Maahanmuuttovirasto korvaa ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön ja tämän perheenjäsenen maahantulomatka aiheutuneet kustannukset.

Vain sellaisen kiintiöpakolaisen perheenjäsenen maahantulomatka korvataan, jolla on ollut perheside perheenkokoajana olevaan kiintiöpakolaiseen ennen perheenkokoajan ensimmäisen oleskeluluvan myöntämistä.⁶

Jos perhesiteen perusteella myönnetään oleskelulupa kiintiöpakolaisena olevan perheenkokoajan muulle omaiselle kuin ulkomaalaislain 37 §:n mukaiselle perheenjäsenelle, ei tämän muun omaisen maahantulomatkoja korvata.

Kun Maahanmuuttoviraston maahanmuuttoyksikkö antaa perheenkokoajalle tiedoksi maahantulomatkojen korvaamiseen kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86

⁵ UIKL 3 § 1 mom. 15 kohta

⁶ HE 185/2010 vp. s. 107.

§:n 1 momentin mukaisesti oikeuttavan oleskelulupapäätöksen, se liittyy päätökseen SPR:n ja Maahanmuuttoviraston yhteisesti laatiman ohjeistuksen matkakulujen korvaamisesta ja matkan järjestämisestä.⁷ Lisäksi oleskelulupapäätös lähetetään tiedoksi SPR:lle, joka vastaa matkajärjestelyistä IOM:n kanssa, ja perheenkokoajan kotikunnan mukaan määräytyvälle ELY-keskukselle.

5. Muun kuin 86 §:n 1 momentissa tarkoitetun kansainvälistä suojelua saavan perheenkokoajan perheenjäsenen maahantulomatkat

5.1. Millaisissa tapauksissa maahantulomatkat voidaan hakemuksesta korvata?

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 §:n 2 momentin mukaan Maahanmuuttovirasto voi yksittäisessä tapauksessa päättää hakemuksesta korvata muun kuin 1 momentissa tarkoitetun kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenen maahantulomatkasta aiheutuneet kustannukset, jos kustannusten korvaamatta jättäminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon kansainvälistä suojelua saavan henkilön tai hänen perheenjäsenensä vaikea vamma, vakava sairaus tai muu näihin rinnastettava poikkeuksellisen painava syy.

Säännös edellyttää sen arvioimista, olisiko kustannusten korvaamatta jättäminen kohtuutonta säännöksessä tarkoitetut seikat huomioon ottaen. Poikkeuksellisen painava syy voisi hallituksen esityksen mukaan liittyä lapsen edun toteutumisen varmistamiseen esimerkiksi lapsen vammaisuuden vuoksi. Poikkeuksellisen painavana syynä ei tulisi kyseeseen yksinomaan kansainvälistä suojelua saavan henkilön tai hänen perheenjäsenensä varattomuus.

Perustelujen mukaan 86 §:n 2 momentissa tarkoitetun kansainvälistä suojelua saavan perheenkokoajan perheenjäsenen maahantulomatkat korvataan vain, jos perheside on ollut olemassa ennen perheenkokoajan Suomeen tuloa. Ensimmäisen oleskeluluvan myöntöhetkellä ei näin ollen ole merkitystä maahantulomatkojen korvattavuutta arvioitaessa.

Harkittaessa kustannusten korvaamista yksittäistapauksessa on huomioitava, että hallituksen esityksen mukaan säännöksellä pyritään rajaamaan maahantulomatkojen korvaamista ja että esitettyjen esimerkkien valossa korvattavuus edellyttää yksittäistapaukseen liittyviä hyvin poikkeuksellisia olosuhteita. Pelkästään se, että perhe on vaikeissa olosuhteissa koti- tai lähtömaassa ja että perheen yhdistyminen käytännössä estyy, jos maahantulomatkoja ei korvata, ei ole syy korvaamiselle.

5.2. Hakemus

Kustannusten korvaamista haetaan Maahanmuuttovirastolta kirjallisella vapaamuotoisella suomen-, ruotsin- tai englanninkielisellä hakemuksella. Hakemuksen voi tehdä ulkomailla oleva hakija, jolle oleskelulupa on myönnetty. Päätös maahantulomatkojen korvaamisesta koskee oleskeluluvan saaneen hakijan etua, eikä perheenkokoajalla näin ollen ole asianosaisasemaa korvausta koskevassa asiassa. Perheenkokoaja voi kuitenkin kirjallisen valtakirjan perusteella toimia hakijan asia-miehenä.

⁷ Liite 1

Hakemuksesta on selkeästi ilmentävä oleskeluluvan saaneen henkilön ja mahdollisen asiamiehen henkilö- ja yhteystiedot sekä ne perusteet, joilla kustannusten korvaamista haetaan.⁸ Hakemus on allekirjoitettava ja siinä on oltava nimenselvennys.

5.3. Päätös ja sen tiedoksianto

Maahanmuuttovirasto tekee maahantulomatkojen korvaamista koskevaan hakemukseen kirjallisen päätöksen valitusosoituksineen.

Päätös annetaan tiedoksi oleskeluluvan saaneelle hakijalle. Lisäksi myönteisestä päätöksestä lähetetään kopio SPR:lle, perheenkokoajan kotikunnan mukaan määräytyvälle ELY-keskukselle ja perheenkokoajalle. Perheenkokoajalle toimitetaan päätöskopion liitteenä SPR:n ja Maahanmuuttoviraston yhteisesti laatima ohjeistus matkakulujen korvaamisesta ja matkan järjestämisestä.⁹

5.4. Muutoksenhaku

Maahanmuuttoviraston päätökseen matkakustannusten korvaamisesta saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätös vaikuttaa ulkomailla olevan hakijan oikeuteen, joten vain hän voi valittaa päätöksensä.¹⁰

Hakijalla ei lain 86 §:n 2 momentin mukaisissa asioissa ole kotipaikkaa Suomessa, joten toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus.¹¹ Toisin kuin perhesiteen perusteella myönnettävää oleskelulupaa koskevassa asiassa ei hallinto-oikeus maahantulokustannuksia koskevassa asiassa voi määräytyä perheenkokoajan kotipaikan mukaan (vrt. UlkL 192 §).

6. Lopuksi

Maahanmuuttovirasto korvaa maahantulomatkasta aiheutuvia muita kustannuksia (esim. Laissez Passer –asiakirjat, exit- ja transit –viisumit) vain niissä tapauksissa, joissa maahantulomatkat korvataan tässä ohjeessa mainitun mukaisesti kotoutumisen edistämistä koskevan lain 86 §:n 1 tai 2 momentin perusteella.

⁸ Hallintolain 11 §: Hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. 12 §: Hallintoasiassa saa käyttää asiamiestä ja avustajaa. Asiamiehen on esitettävä valtakirja tai muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan päämiestä. Valtakirja on viranomaisen määräyksestä yksilöitävä, jos toimivallasta tai toimivallan laajuudesta on epäselvyyttä. 19 §: Asia pannaan vireille kirjallisesti ilmoittamalla vaatimukset perusteineen. Viranomaisen suostumuksella asian saa panna vireille myös suullisesti.

⁹ Liite 1

¹⁰ Hallintolainkäyttölain 6 § 1 mom. (26.7.1996/586): Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuuteen päätös välittömästi vaikuttaa.

¹¹ Hallintolainkäyttölain 12 § (26.3.1999/433): Toimivaltainen hallinto-oikeus. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä on sen viranomaisen toimialue, jonka päätöksestä valitetaan. Jollei tätä perustetta voida käyttää, valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä päätöksen tehneen viranomaisen päätoimipaikka sijaitsee tai, jollei tätäkään perustetta voida käyttää, sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, sellaisen viranomaisen päätöksestä, jonka toimialueena on koko maa, valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy sen vuoksi, että tässä tuomiopiirissä sijaitsee pääosa päätöksessä tarkoitettusta alueesta tai kiinteistöstä taikka sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, johon päätös pääosin liittyy. Jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta 1 ja 2 momentin perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Perheenjäsenenne matkakulujen korvaaminen ja matkan järjestäminen

Nimi, syntymäaika, asiakasnumero

Yllä mainitulle perheenjäsenellenne on myönnetty oleskelulupa Suomeen. Hän on oikeutettu matkustamaan maahan Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) järjestämällä matkalla, jonka kustannukset korvataan Suomen valtion varoista.

Vain IOM:n järjestämät matkat korvataan

Kustannusten korvaaminen edellyttää, että perheenjäsenenne matkustaa Suomeen IOM:n järjestämällä matkalla, jolle myös maksu suoritetaan. Matkakustannuksia ei missään olosuhteissa voida korvata suoraan teille tai Suomeen saapuvalla perheenjäsenellenne.

Suomessa asuva perheenkokoaja ottaa yhteyttä SPR:iin

Maahanmuuttovirasto on toimittanut kopion perheenjäsenellenne tehdystä myönteisestä oleskelulupapäätöksestä SPR:lle. Jos haluatte Suomen valtion kustantavan perheenjäsenenne matkan, teidän on oltava yhteydessä SPR:iin (puh. +358 9 12931) matkajärjestelyiden käynnistämiseksi. Yhteyshenkilönä SPR:ssä toimii Ann-Charlotte Sirén-Borrego tai hänen poissa ollessaan sijaisensa SPR:n keskustuimiston pakolaistiimistä.

Teidän on varauduttava antamaan SPR:lle seuraavat tiedot itsestänne ja perheenjäsenistänne:

- oma nimenne, osoitteenne ja puhelinnumeronne
- kotikuntanne, jos tämänhetkinen asuinosoitteenne on muualla kuin kotikunnassanne
- perheenjäsenenne nimi, osoite ja puhelinnumero tai muut yhteystiedot, joiden avulla hänet voidaan tavoittaa
- mahdolliset matkustamisen ja kunnan palvelujen kannalta tarpeelliset tiedot perheenjäsenestänne, kuten tiedot hänen terveydentilastaan tai liikuntarajoitteistaan.

Perheenjäsen varaa ajan Suomen edustustosta ulkomailla

Ulkomailla olevan perheenjäsenenne on varattava aika Suomen edustustosta, jossa hänelle annetaan Maahanmuuttoviraston oleskelulupapäätös tiedoksi. Tämän jälkeen edustusto käynnistää matkaa edeltävät muodollisuudet. Kun ne on hoidettu, SPR pyytää IOM:ä ryhtymään matkajärjestelyihin.

IOM järjestää lentolippujen ohella tarvittaessa kauttakulku- eli transit-viisumin sekä ohjeistaa mahdollisen lähtömaan exit-viisumin hankkimisessa.

Kunnasta ilmoitetaan, milloin matka järjestyy.

SPR ilmoittaa IOM:n lähettämän lentoaikataulun kotikuntanne yhdyshenkilölle. Tämän jälkeen kunnan yhdyshenkilö ottaa teihin yhteyttä ja saatte tietää, milloin ja minne perheenjäsenenne saapuvat.

Suomessa asuvien perheenjäsenten on oltava vastassa perheenjäseniään sillä lentokentällä, jolle perheenjäsenet saapuvat.